

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

MIN-LANG (2026) 2

EUROPEAN CHARTER FOR REGIONAL OR MINORITY LANGUAGES

Executive Summary of the Fourth Evaluation Report of the Committee of Experts on Bosnia and Herzegovina

adopted on 25 March 2026

Bosnian language version

Sažetak

Evropska povelja o regionalnim ili manjinskim jezicima stupila je na snagu u Bosni i Hercegovini 2011. godine, i primjenjuje se na sljedećih 15 jezika: albanski, češki, njemački, mađarski, italijanski, ladino, poljski, romski, rumunski, rusinski, slovački, slovenački, turski, ukrajinski i jidiš.

Složeno ustavno uređenje i upravna praksa Bosne i Hercegovine, s nekoliko nivoa uprave i raspodjelom nadležnosti, i dalje utječe na primjenu obaveza preuzetih prema Povelji. Postoji, ipak, potreba da se hitno djeluje radi zaštite i promocije tih jezika zbog smanjenja broja i disperzije govornika regionalnih ili manjinskih jezika. U tu svrhu, Komitet eksperata ponovo ističe svoju preporuku da je potrebno uspostaviti strukturiranu politiku i poduzeti fleksibilne mjere koje olakšavaju primjenu Povelje, kao i izraditi srednjoročnu strategiju primjene Povelje u pogledu regionalnih ili manjinskih jezika. To podrazumijeva bolju koordinaciju između nadležnih na svim nivoima, kao i s predstavnicima govornika regionalnih ili manjinskih jezika. Uspostavljeni Savjeti nacionalnih manjina mogli bi igrati važnu ulogu u tom pogledu, što podrazumijeva, kad je to primjenjivo, podršku provođenju Povelje i preporuka koje su tokom postupka praćenja donijeli Komitet eksperata i Komitet ministara.

Priprema novog nacrtu Zakona o pravima nacionalnih manjina i pokretanje konsultativnog procesa s predstavnicima nacionalnih manjina, uključujući govornike regionalnih ili manjinskih jezika, predstavlja dobrodošao razvoj događaja. Komitet eksperata smatra da je to važna prilika da se zakonodavstvo uskladi s Poveljom i da se uspostavi pravni okvir povoljan za njeno provođenje, što uključuje ukidanje pominjanja brojčanih granica u domaćem zakonodavstvu.

Komitet eksperata pozdravlja aktivnosti na podizanju svijesti o nacionalnim manjinama, njihovim tradicijama, historiji i kulturi, ali naglašava potrebu da se bolje konkretizira i osnaži upotreba regionalnih ili manjinskih jezika. Finansiranje kulturnih projekata nacionalnih manjina i dalje je nedovoljno, zasnovano na projektima i ponekad opterećeno kompliciranim procedurama za podnošenje prijave. Komitet eksperata poziva vlasti da pravično i predvidivo povećaju finansijsku podršku aktivnostima relevantnim za regionalne ili manjinske jezike, posebno obrazovanje na regionalnim ili manjinskim jezicima.

U javnom obrazovanju i dalje se ne uči većina regionalnih ili manjinskih jezika, dok i dalje postoji manjak nastavnih materijala i nedostatak obučanih nastavnika. Njemački, italijanski i turski jezik uče se kao strani jezici, ali nastavni plan i program trebalo bi prilagoditi kako bi odražavao historiju i kulturu tih jezika u Bosni i Hercegovini.

Postojeći pravni okvir koji definira upotrebu regionalnih ili manjinskih jezika u sudskim i upravnim postupcima, u komunikaciji s upravnim vlastima i od strane javnih službi, još uvijek nije u skladu s Poveljom, a u praksi su regionalni ili manjinski jezici gotovo potpuno odsutni u tim oblastima.

Uprkos obavezama ratificiranim prema Povelji, regionalni ili manjinski jezici i dalje su odsutni iz javnog emitiranja. Ipak, Komitet eksperata pohvaljuje korake koje je poduzeo javni emiter u pružanju kako radijskih tako i televizijskih programa u cilju podizanja svijesti o nacionalnim manjinama, njihovoj historiji, kulturi i jezicima u društvu u cjelini, te radi omogućavanja dostupnosti stranih produkcija na nekima od tih jezika.

Konačno, Komitet eksperata žali što je mjesto eksperta u vezi s Bosnom i Hercegovinom upražnjeno još od januara 2020. godine.

Ovaj četvrti evaluacijski izvještaj zasnovan je na političkoj i pravnoj situaciji koja je vladala u vrijeme posjete na terenu Komiteta eksperata Bosni i Hercegovini u novembru 2025. godine.